Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai 2022 m. sausio 24 d., Nr. 22-016AR

Nepriklausomų ekspertų patariamajai tarybai

DĖL GALIMYBĖS EFEKTYVIAU VALDYTI COVID-19 PACIENTŲ GYDYMĄ IR SVEIKATOS PRIEŽIŪROS SISTEMOS RESURSUS

Lietuvos verslo konfederacija (toliau – LVK) atkreipia dėmesį, kad su kiekviena diena grėsmingiau Lietuvoje plintant COVID-19 omikron atmainai, LVK nariai yra sunerimę dėl šio pandemijos etapo keliamų iššūkių daugelio verslo sričių tęstinumui užtikrinti, vis didesnei daliai darbuotojų dėl ligos nebegalint vykdyti savo funkcijų, stringant veiklos procesams.

Sveikatos apsaugos sistema, šiuo metu greitu žingsniu artėjanti link pavojingų perviršių – tiek augant užimtų lovų reanimacijos ir intensyvios terapijos skyriuose skaičiui, tiek mažėjant dirbti pajėgiam, sveikam medikų skaičiui Lietuvoje.

Pažymime, kad vienas iš LVK narių kreipėsi su pasiūlymu, galinčiu teigiamai prisidėti prie lovų reanimacijos ir intensyvios terapijos skyriuose užimtumo valdymo. Turime informacijos apie jau keliose dešimtyse Europos bei JAV ligoninių naudojamą naują biožymenį SUPAR sunkių COVID-19 pacientų atrankai, padedantį **efektyviau valdyti sveikatos apsaugos sistemos išteklius**, leidžiantį **sumažinti lovadienių skaičių** reanimacijoje ir intensyviojoje terapijoje, **sutaupyti COVID-19 pacientų gydymo kaštus** ir **pagerinti pasveikimo nuo ligos galimybes**, bei tuo pačiu leidžiantį **palaikyti stabilų ligoninės darbą** susiduriant su personalo trūkumu dėl saviizoliacijos ar ligos. Šiuo metu siekiant geriau suvaldyti COVID-19 krizę sveikatos apsaugos sistemose, naujasis tyrimas jau skiriamas 35 ligoninių pacientams vien Europoje.

<u>Apie biožymenį SUPAR</u>

SUPAR (tirpus urokinazės plazminogeno aktyvatoriaus receptorius) **yra universalus, nespecifinis prognostinis žymuo, atspindintis žmogaus imuninės sistemos sužadinimo lygį.** Didesnė šio baltymo koncentracija yra susijusi su uždegimo intensyvumu, ligos sunkumu ir mirtingumo rizika.

Jei pacientui nustatoma maža SUPAR koncentracija, tai reiškia, kad artimiausiu metu grėsmė paciento gyvybei negresia, būklė stabilizuojasi ir jį galima saugiai išleisti gydytis iš reanimacijos ir intensyvios terapijos į kitus ligoninės skyrius, arba toliau gydytis ambulatoriškai.

SUPAR žymuo padeda atrinkti nesunkius koronavirusu užsikrėtusius ligonius ir saugiai juos išleisti gydytis namo, o hospitalizuoti ar intensyviai gydyti tuos, kuriems to iš tikrųjų reikia labiausiai. Šis tyrimas **padeda išvengti nebūtinų hospitalizacijų**, o taip pat leidžia užtikrinti lovų prieinamumą sunkiems pacientams.

<u>Kaip SUPAR padeda valdyti sveikatos apsaugos sistemos resursus</u>

Ligoninėse, kur naujasis SUPAR biožymuo naudojamas įvertinti, kuriems pacientams pagalba turėtų būti suteikta pirmiausiai, skubiosios medicinos ir priėmimo skyrių darbo efektyvumas ženkliai pagerėja. SUPAR testo duomenys leidžia saugiai išleisti namo net **penktadaliu daugiau bendro srauto ligonių**.

34 % daugiau pacientų priskiriama žemos rizikos grupei, nustatoma 22 % daugiau pacientų, kurie saugiai išleidžiami namo be hospitalizacijos ir 6 % sutrumpėja gydymo ligoninėje trukmė.

Be to, **SUPAR yra vertinamas kaip geriausiai COVID-19 eigą prognozuojantis žymuo.** SUPAR tyrimas turi didesnę prognostinę vertę nei įprasti/rutininiai uždegimo tyrimai (CRB, PCT, ProADM ir ENG) – jis leidžia suprasti ne tiktai, kokia paciento būklė yra šiuo metu, bet ir kokia ji bus artimiausioje ateityje. Naujausi klinikinių mokslinių tyrimų duomenys rodo, kad SUPAR yra ir **stiprus indikatorius, rodantis, ar pacientui, kuriam pasireiškia COVID-19 simptomai, išsivystys sunki ligos forma ir kvėpavimo nepakankamumas.**

Kaip SUPAR pagerina COVID-19 pacientų gydymo valdymą

2022 metų išvakarėse EMA (European Medcines Agency) patvirtino naujas sunkiems COVID-19 ligoniams gydyti skirto vaisto **anakinra** indikacijas. Šis vaistas pasižymi ženkliai didesniu efektyvumu, jį skiriant ligoniams remiantis SUPAR biožymens rodmenimis.

Graikijos Sepsio tyrimų institutas paskelbė teigiamus „SAVE-MORE“ atsitiktinių imčių kontroliuojamo tyrimo rezultatus, įvertindami ankstyvą ir tikslingą SUPAR valdomo anakinros gydymo taikymą daugiau nei 600 COVID-19 pacientų. Gydant anakinra, kai pacientų SUPAR koncentracija buvo aukštesnė **nei 6 ng/ml**:

- **Ženkliai (4 dienomis) sutrumpėjo lovadienių laikas intensyvios terapijos skyriuose** (nuo 14 iki 10 tiriamojoje grupėje).
- **Reikšminga mirčių prevencija** (nuo 6,9 % mirčių placebo grupėje iki 3,2 % mirčių anakinra grupėje).
- **Reikšminga progresavimo iki sunkaus kvėpavimo nepakankamumo prevencija** (31,7 % atvejų placebo grupėje ir 20,7 % anakinra grupėje).
- **Reikšmingai padaugėjo pacientų, kurie 28 dieną jau galėjo būti išrašyti** be COVID-19 infekcijos požymių (50,4 % pacientų anakinra grupėje, lyginant su 26,5 % pacientų placebo grupėje).
- **Bendri klinikiniai rezultatai pagerėjo net 64 %.**

SUPAR tap pat yra vertinamas kaip patikimas sunkių COVID-19 komplikacijų prognozės žymuo.
COVID-19 pacientams, kuriems yra padidėjusi SUPAR koncentracija, yra didelė komplikacijų rizika. SUPAR koncentracijai padidėjus per 1 ng/ml, komplikacijų rizika padidėja 58%.

SUPAR padeda:

- **Laiku numatyti sunkų kvėpavimo takų nepakankamumą** ir **įvertinti mechaninės plaučių ventiliacijos poreikio rizikos dydį**[1].
- **Hospitalizacijos metu numatyti ūminio inkstų pažeidimo išsivystymo riziką ir dializės poreikio riziką**[2].

Remdamiesi SUPAR tyrimo rezultatais, gydytojai gali nustatyti ir anksti iš ligoninės išrašyti mažos rizikos Covid-19 pacientus, mažinant krūvį infekcinių ligų ir intensyviosios terapijos skyriuose[3] [4].

---

[1] Soluble urokinase plasminogen activator receptor (suPAR) as an early predictor of severe respiratory failure in patients with COVID-19 pneumonia. Rovina N et al. Crit Care. 2020 4(1):187. (Nuoroda: https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/32354367/)

[2] Soluble Urokinase Receptor (SuPAR) in COVID-19-Related AKI. Azam TU et al. J Am Soc Nephrol. 2020 (Nuoroda: https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/32963090/)

[3] Soluble Urokinase Plasminogen Activator Receptor: A Biomarker for Predicting Complications and Critical Care Admission of COVID-19 Patients. Chalkias A et al. Mol Diagn Ther. 2020 (5):517-521. (Nuoroda: https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/32613288/)

[4] COVID-19 and pneumonia: a role for the uPA/uPAR system. D'Alonzo D et al. Drug Discov Today. 2020 (8):1528-1534. Review. (Nuoroda: https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/32562843/)

Maloniai kviečiame susitikti diskusijai, kurios metu plačiau pristatytume Nepriklausomų ekspertų patariamajai tarybai ir sveikatos apsaugos specialistams mūsų pateiktą pasiūlymą dėl galimo naujo biožymens SUPAR įvedimo į koronaviruso gydymo algoritmą, sudarant sąlygas šį tyrimą panaudoti Lietuvos gydymo įstaigose. Susitikimą nuotoliniu būdu pasiūlymo aptarimui gali organizuoti LVK Jums patogiu metu.

Dėkojame už bendradarbiavimą.

Pagarbiai

Generalinė direktorė Eglė Radišauskienė

Originalas nebus siunčiamas. Akvilė Razumienė, el.p.: akvile@lvk.lt, tel. +370 5 212 1111